A. JAŠMANTAS

KLAJŪNAS

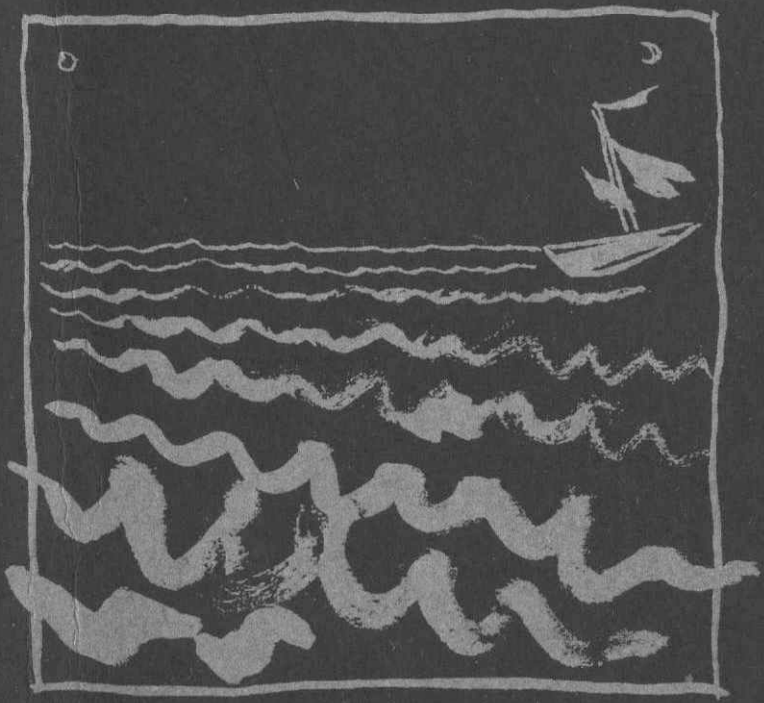

AIDAI

Antanas Jasmantas

KLAJŪNAS

Eilėraščiai

Pratarmę parašė
Marcelijus Martinaitis

aidai
MMI

UDK 888.2(430)1
Ma 32

Knygos leidimą parėmė
LR Kultūros ministerija

ISBN 9955-445-25-4

© Tatjana Maceinienė - sudarymas, 2001
© „Aidai", 2001

TURINYS

M. Martinaitis. Trečioji pažintis / 9

I

Pasaka / 21
Valsas / 23
Upės sonetas / 25
Paukščių sonetas / 26
Soboro sonetas / 27
Nuo Maino pučia vėjas / 28
Rudeniop / 29
Bėgimas į Eigiptą / 30
Laidotuvės / 31
Magdalena po kryžiumi /32
Išsipildė / 34
O Caramel / 36
Rutha / 37
Nebūties dainos / 38
Pilnatis / 42
Ant suolelio / 44
Prieblandoj / 45
Giedra / 47
Žvėries daina / 48
Mirtis ant kryžiaus / 49
Ruduo/ 51

II

Biografija / 55
Dūdelė / 57
Piešinėliai:
1. Ruduo / 58
2. Vidudienis / 59
3. Saulėleidis / 60
Žiedas / 61
Valsas / 62
Mirties aušros / 64
Pergamentas / 67

III

Burė / 71
Žalčių karalienė / 72
Raitelis / 74
Kaliausė rūkuose / 76
Lėlytė / 77
Piršlys / 79
Žaltvykslė / 80
Dukrelė / 81
Dienų vagis / 82
Vijoklis / 83
Neregys / 84
Klajūnas / 85
Sūnus palaidūnas / 86
Veniam eito / 87
Burtas / 88
Tyla / 89

Taurelė žiedo / 90
Gioconda / 91
Nekropolis / 92
Paklydėlis / 93

PRIEDAS

Kristaus sugavimas (novelė) / 97

Sudarytojos žodis / 105
Eilėraščių šaltiniai / 109

TREČIOJI PAŽINTIS

Poezija kartais vaikšto keistais ir painiais keliais, sudėtingais laiko labirintais. Tokia yra lietuvių poezija, kuriai nuolat tekdavo ieškoti savo krašto žmogaus, įveikti svetimas žemes, valstybių sienas ir muitines, įvairiausias cenzūras ir persekiotojų paspęstus spąstus. O ir savam krašte dažnai tekdavo brautis pro gana sudėtingą ir klastingą kliūčių ruožą. Štai dar vis tęsiasi jos grįžimas iš archyvų, išsaugotų rankraščių, kitų kraštų. Pasivadinę „Klajūnu" grįžta galbūt paskutiniai Antano Jasmanto eiliuoti tekstai, kurių perskaitymo šifrai jau yra Lietuvoje.

Lietuvių poezijos piligrimystė yra jos išskirtinis prasmės ir reikšmės matmuo. Štai, pritaikant paties poeto žodžius, jo kūrybai teko būti „niekad ne namolei". Mūsų poetų eilėraščiai neretai keliaudavo kitu vardu ir pavarde, kartais bevardžiai, kaip partizanų ir tremtinių daina, kaip laisvės žadintojai ir užtarėjai, vilkintys paprastą valstiečio sermėgą. Negerais laikais tuo paprastu drabužiu vilkėdavo mokyčiausi ir rafinuočiausi kūrėjai, žmonių kalboje ieškodami atspirties. Štai ir A. Jasmantas, kuris išmanė filosofijos kalbą, eilėraščiuose prabyla paprastais liaudies dainos ir gerai atpažįstamos mūsų poezijos žodžiais.

Tačiau šiandien ši poezijos keliautojos misija jau

lyg ir nejaučiama, gal ir užbaigta. Tas tarpas tarp poeto ir jo knygos tapo laisvas, jis beveik nieko nereiškia, niekas į jį neįsiterpia, nebent tik leidybos kaštai. Didelę lietuvių literatūros istorijos dalį sudaro būtent tie tarpai, atstumai nuo kūrėjo iki savo krašto žmogaus.

Dabar poezija tarsi pradeda reikšti vien save: kas ji yra ir kaip yra. Negaliu tiksliai pasakyti, kaip šiandien skaitys šią A. Jasmanto poeziją tasai, kuris pirmą kartą ją paims į rankas jau kaip grynus literatūrinius tekstus.

Tas pats eilėraštis dabar ir prieš 20-30 metų gali būti perskaitytas kaip du labai skirtingi kūriniai, nes skaitomi visai kituose laiko kontekstuose. Šitaip galvoju apie A. Jasmanto kūrybą, jo „Gruodą", paslapčia gautą iš rankų į rankas gal daugiau nei prieš trisdešimt metų, ir tą patį „Gruodą", perskaitomą dabar jau visai kitoje Lietuvoje. Pats jo perskaitymas tada buvo sąmoksliškai paslaptingas ir stiprus, įsispaudė atmintyje kaip klasika kažkur tarp J. Baltrušaičio ir Putino ir taip išliko su buvusio laiko ženklu.

Taip perskaityti eilėraščiai lieka gyvi, priauga prie lūpų, šakojasi, leidžia ūglius. Ta gyvybė yra svarbi poeto kūrybos savastis, nes ji tampa ir kitų savastimi. Eilėraščiai, kaip gyvų organizmų ląstelės, turi savotišką genetinę atmintį, įsimena savo buvimo vietą, laiką ir įvairius poveikius, kur ir kada buvo rašyti, kieno ir kaip skaityti, kaip jie pasiekė skaitančiuosius, kas ir kada tau įdavė juos į rankas. Taip reiškiasi per kraštus ir laikus vaikomos poezijos fenomenas, kai ji ima kalbėti už tuos, kurie tuo metu negali kalbėti, yra

nutildyti. Ji yra balsas, o ne vien literatūrinis tekstas, kaip dabar tapo įprasta vadinti literatūros kūrinius. Skaitomas ne vien tekstas, bet užpildomi tie mano minėti tarpai, atsiradę tarp laikų ir erdvių, tarp poeto ir jo žmonių, tarp kalbos ir tylėjimo, tarp laisvės ir priespaudos, tarp netikšos ir Dievo, o čia - tarp filosofo ir poeto.

Šis trečiasis A. Jasmanto poezijos rinkinys „Klajūnas" pritraukia tai, kas buvo anksčiau paskelbta ir perskaityta. Pagaliau jis įrėmina poeto kūrybinį kelią: jo pradžią (pirmasis rinkinio eilėraštis „Pasaka" pažymėtas 1942 m. data) ir pabaigą (paskutiniai eilėraščiai simboliškais pavadinimais „Nekropolis" ir „Paklydėlis" čia skelbiami su 1985 m. data). Šie du tekstai, tiksliau, ankstyviausieji ir vėlyviausieji eilėraščiai apgaubia kitus du rinkinius: „Gruodas" (1965) ir „Ir niekad ne namolei" (1980).

Rašiusieji apie A. Jasmanto poeziją pasigesdavo kūrybos pradžios, jos ištakų, kurios tikriausiai ir liks mįslingos kaip ir poeto pavardė: niekam nežinomas autorius iš karto dar Vokietijoje DP stovyklų spaudoj pasirodė su tokia brandžia, poetikos požiūriu rafinuota poezija! Prisipažinsiu, jog tąsyk skaitydamas „Gruodą" net neįtariau, kad čia yra tas pats autorius, kurio veikalai - „Didysis inkvizitorius" ir „Jobo drama" man jau buvo žinoma iš kažkur gautų sunkiai įskaitomų atspaudų.

Autorystė vis dėlto yra svarbus dalykas, todėl ir ieškoma jos pradžios ir pabaigos. Panašiai tampa mįslinga knyga, kurios pradžia ir pabaiga išplėšta. Mi-

nėtas ankstyvasis eilėraštis „Pasaka" vargu ar gali būti kūrybos pradžia. Negirdėtas dalykas, kad su pirmaisiais eiliuotais bandymais būtų tvirtai įžengiama į literatūrą, iš karto atsiduriant jos viršūnėje, juo labiau, kad visa A. Jasmanto poezija, kaip dabar aiškėja iš šio rinkinio „Klajūnas", yra nuostabiai vientisa nuo pirmo iki paskutinio eilėraščio. Ne aš vienas tai sakau. Rafinuota išraiška, žodžio žaismė, ritmo pajauta neatsiranda iš karto. Čia yra panašiai kaip groti.

Todėl tikroji kūrybos pradžia, matyt, yra kažkur giliai paslėpta poeto biografijoje, jo filosofijoje, kuri pasižymėjo literatūrinėmis projekcijomis (F. Dostojevskis, R. M. Rilkė, A. Mickevičius). Tačiau ieškoti tiesioginių poezijos ir filosofijos sąsajų būtų gana rizikinga. Apčiuopiamos tolimos krikščioniško egzistencializmo sąšaukos, dievoieškos tema gana skirtingose srityse: filosofinėse bei literatūrinėse įžvalgose (filosofija) ir etnizuoto lietuviškojo Dievo vaizdinyje (poezija).

Iš čia ir randasi mįslinga, dviguba - Antano Maceinos ir Antano Jasmanto - asmenybė: filosofas ir poetas atsiskiria. Poetas tarsi sako, kad jo eilėraščius reikia skaityti kaip parašytus kito asmens - A. Jasmanto, kad jie turėtų būti interpretuojami lietuvių poezijos, jos tradicijų kontekste. Čia tinka pacituoti tai, ką T. Venclova yra parašęs apie rinkinius „Gruodas" ir „Ir niekad ne namolei": „Maceina-Jasmantas neperžengia linijos, anapus kurios filosofija virsta prastu menu, o poezija - prastu metafizinių ar etinių teiginių perpasakojimu. Jis aiškiai junta ne tik tų dviejų

sričių giminystę, bet ir jų priešybę. O tai rodo, jog abiejose srityse jis yra saviškis".

Retai atsitinka, kad dvi greta viena kitos plėtotos kūrybos sritys įgytų skirtingus, tačiau lygiaverčius kokybės ženklus, kaip yra šiuo atveju. Neretai mėgina kurti ir mokslo, racionalaus mąstymo žmonės, bet tai dažniausiai tebūna savotiškas atokvėpio užsiėmimas, proto ir emocijų žaismė ar mankšta. Poeto įžengimą į lietuvių literatūrą būtų galima apibendrinti šiais Putino žodžiais, pasakytais 1965 m. perskaičius „Gruodą": „Antano Jasmanto „Gruodas" vertas užimti lietuvių literatūroje vietą tarp įspūdingiausių, turiningiausių mūsų poezijos rinkinių. Klasikinė forma čia siejasi su modernaus žmogaus išgyvenimais bei įvaizdžiais".

Dabar prieš mūsų akis atverstas trečiasis poeto rinkinys „Klajūnas". Ar jis ką nors nauja mums pasako? Ir taip, ir - ne. Šis rinkinys, kaip jau sakiau, šiek tiek į abi puses praplėš A. Jasmanto kūrybos lauką, temų ratą, tačiau šių eilėraščių perskaitymo raktas vis dėlto yra kituose dviejuose minimuose rinkiniuose. Turint mintyse „Klajūną", galima jam pritaikyti tai, ką „Lietuvių egzodo literatūroje" jau yra rašęs Kazys Bradūnas, o būtent, kad poetas „sukuria jaudinančiai virpančią eilėraščio nuotaiką, gilias atsidūsėjimo pauzes, pokalbio kreipinius, eilučių ilgėjimus bei jų nulaužimus, baigminius akcentus".

Tai sakytina net ir apie pirmąjį, anksčiausia data pažymėtą eilėraštį „Pasaka", jo garsinę, nemenkų eiliavimo įgūdžių reikalaujančią instrumentuotę, gerai „girdimus" vidinius ritmus:

Man sakė:
Viršūnėje vėjo šiurenamos smilgos,
Kaip aukso plaštakė,
Kaitros ir žiedų pasiilgus,
Nuo seno
Siūbuojanti laimė gyveno.

Čia galima būtų cituoti kitą tais pačiais metais parašytą nuostabiai lengvos instrumentuotės eilėraštį „Valsas", kurio ritmika puikiai imituoja šokio taktą. Taigi galbūt žaidimas, bet poezijoje jis neretai tampa jos emocinio poveikio savastimi.

Dėl panašių poetikos savybių, instrumentuotės A. Jasmanto eilėraščius galima priskirti praėjusio amžiaus pirmos pusės klasiškai išgryninto, dabar jau chrestomatinio eilėraščio tipui, deja, dėl laiko trukdžių šiek tiek pavėlavusiam, tačiau grįžusiam ir prisigretinusiam prie tokių lietuviško eiliavimo šedevrų, kaip Putino „Rūpintojėlis" ir „Margi sakalai", J. Baltrušaičio „Ramunėlė", B. Sruogos „Supasi supasi", J. Aisčio „Peizažas". Į tokių eilėraščių antologiją būtų galima įdėti ir kelis A. Jasmanto eilėraščius. Net manyčiau, kad poetas savaip užbaigia šią instrumentuoto, foniškai išlavinto eilėraščio istoriją, lyg ir išsemia savų poetų klasikinių kalbos išraiškų galimybes. Praėjusio amžiaus pabaigoj tokio eilėraščio jau nėra, pradėjus laužyti kalbos stuburą, ieškoti labiau amžiaus sumaištį atitinkančių išraiškos būdų.

Dar noriu pacituoti trumpą eilėraštį „Paklydėlis". Jis rašytas jau poeto gyvenimo galulaikyje - 1985 me-

tais. Jis patvirtina mintį apie tai, kad A. Jasmanto kūryba yra labai vientisa. Tiek šiame, tiek kituose eilėraščiuose tarsi susitinka kelio pradžia ir pabaiga, susišaukia žodžiai, viena kitą papildančios temos, intonacijos, instrumentuotė.

Langinės šiąnakt taip neramios!
Lyg dykumų benamiuos,
Išdegintuose plotuos
Paklydėlis namų ieškotųs.

Paklysti - mūs dalia. Ieškoti?
Tai troškulys be šalto lašo.
Ant smėlio vėjas rašo, rašo
Ir, vėl užpustęs, pradeda raudoti.

Šis eilėraštis labai skaidrus, rodos, lengvas, bet kartu ir tragiškas, jo prasmės našta labai sunki. Tose aštuoniose eilutėse sutelkta išeivio, benamio, išklydėlio į laiko dykumas drama, būdinga mums, istorijoje ieškojusiems namų, užuovėjos. Ant smėlio rašantis ir raudantis vėjas gražiai susišaukia su žinomu Šventraščio motyvu, o lietuvių etninėje kultūroje su raudančiu Dievu - mediniu pakelių rūpintojėliu. Čia ir kitur A. Jasmanto klajūno, išklydėlio, paklydėlio kely dažnai pasigirsta sakralinės ištarmės, kaip jos skambėdavo medinėse Lietuvos kaimo bažnyčiose, lyg šalia visada būtų Nematomasis.

Taigi poetas iki pabaigos išlaikė klasikinio eilėraščio tempą, jo grynumą, dar vis rašė taip, kaip Lietu-

voje jau niekas neberašė. Tokia poeto ištikimybė yra savaip gražus dalykas, tarsi atsiduri kažkokiame gražiame praėjusio amžiaus sode su eilėraščių knyga rankoje, kada dar lėtai ir mąsliai buvo skaitoma poezija, išrašoma laiškuose ir mokykliniuose sąsiuviniuose. Šis ir kiti du A. Jasmanto poezijos rinkiniai dar priklauso lietuvių poezijos jaunystei, nes dvidešimto amžiaus pradžia ir jos vidurys Lietuvoje dar buvo jaunas.

Dabar toks pastovumas ir poetinė ištikimybė didžiai peikiama, nuolat reikalaujama atsinaujinimo, pripratus keisti daiktus, gyvenamąją vietą, o poezijoj praradus savotišką emocinį ir intelektualinį drovumą.

Rinkinys „Klajūnas" yra trečioji pažintis su poetu A. Jasmantu. Ši knyga patvirtina kitų dviejų tikrumą ir prasmingumą.

Marcelijus Martinaitis
2001 06 18

„Dienų dienom siuvu tą pačią siūlę
suplyšusios, sutręšusios minties:
kaip drėgnas lapas patvoryj ji dūli
ir čeža žingsniais krūpsinčio vagies..."

Antanas Jasmantas

PASAKA

Man sakė:
Viršūnėje vėjo šiurenamos smilgos,
Kaip aukso plaštakė,
Kaitros ir žiedų pasiilgus,
Nuo seno

Siūbuojanti laimė gyveno.

Žadėjo
Vidudienio meile man ją pavilioti
Ir skubančio vėjo
Prašyt dovanų dovanoti,
Kad rūstų

Likimą pro šalį nupūstų.

Ir kartais
Jau rodos, kad ji varpeliu lyg sužvanga,
Lyg beldžias ties vartais,
Sausa šakele lyg trakši prie lango...
Iš lėto

Pakilęs jau lauki jos šypsnio saulėto.

Ar monai?
Ar burtai? Rytuose padangė pražysta
Lyg tulpė raudonai.

Ir vienišas paukštis pabudęs pragysta
Ir vėjas

Šiurena sode, pažadų netesėjęs.

O sakė,

Kad saulėje snaudžiančios smilgos
Viršūnėj, kaip aukso plaštakė
Kaitros ir žiedų pasiilgus
Nuo seno

Siūbuojanti laimė gyveno.

1942 01 03

VALSAS

Klydę paklydę -
Dylančių metų kely pasiklydę,
Braidžiojam, klumpam, klausom ...gal šaukia...
Skaudantį žvilgį aukštyn pakėlę,
Gūsčiojam, dunksom ilgu šešėliu
Kaimo palaukėj.

Vijomės vijom -
Skambančio džiaugsmo nepasivijom
Ir nežinojom: krinta ar kelias,
Dindi ar nyksta, grįžta namolei
Trumpas jo juokas spindinčiam toly
Rogių varpeliais.

Likom palikom -
Merdinčią būtį mudu palikom,
Tarsi pašautą laukinę antį
Spurdančią pelkėj tarp aštrių meldų,
Tarsi pagraužtą akmens skeveldrą
Jūros pakrantėj.

Miršom pamiršom -
Sprogstančią žemę mudu pamiršom:
Saulės juk niekas mums nežadėjo...

Sutemos siaubia svyrančią pirkią,
Buvusios dienos kalčių primirkę
Skrenda paveju.

Klydę paklydę -
Dylančių metų kely paklydę,
Gūsčiojam, klausom: nieks nebešaukia...
Gęstantį žvilgį aukštyn pakėlę,
Dunksome, temdom ilgu šešėliu
Kaimo palaukę.

1942 03 25

UPĖS SONETAS

Kaip rūko pasaką prie tavo kojų
Ant juodbruvių tavųjų vandenų
Aš melsvą naktį išvynioju
Ir melsvą sapną gyvenu.

Iš tolio, ilgo tolio aš grįžau šiandieną
Įkvepiančius vėsa tavus krantus.
Pabūkime! Pabūkime vėl vienu du,
Kol pirmas paukštis žemėje prabus.

Rytoj iš gaudžiančiųjų šilo plotų
Atplauks aušra ant žibančios bangos
Ir susirūpinus, ir veidu išvagotu
Prie mano lango ji sustos

Ir šauks varpais: tave šilta srove tekėti,
Mane - keliaut ir savo skausmą vėl lydėti.

1942 04 21

PAUKŠČIŲ SONETAS

Per tylią erdvę paukščiai skrieja,
Kaip lapai nuo obels, laisvi ir sunkūs.
O mes, į Tavo namą atsišlieję,
Vis klausomės, kaip prisisunkus

Aistros ir ilgesio širdis suspurda;
Ir žiūrime, ties Tavo kojomis sustoję,
Kaip skrieja jie padangėmis į mielą skurdą,
Į laukiantį, kaip mylima, žūties pavojų.

Paleisk ir mus! Tavy mes taip neramūs!
Tiek rūpestingos meilės prisikentę.
Su aidesiu, su giesmėmis, su gaudeamus
Gražu mums bus išeiti nuo Tavęs.

Mus kviečiasi Ruduo. Jis tuoj jau švęs
Tą paskutinio savo vaisiaus šventę.

1942 09 30

SOBORO SONETAS

Sidabro mėlynu šešėliu
tamsoj ištirpo soboro viršūnė.
Naktis kaip kirmėlė, slidi ir ilgakūnė,
iš savo guolio pasikėlė

ir miestą dundantį aprangė
lyg šilto Nemuno užsnūdus juosta.
Sunkiam sapne iš lėto juosta
išblyškus vasaros padangė.

O aš kaip juodas bokšto kryžius,
juoda naktim pasviręs ir palūžęs,
iš seno vieškelio vėlai sugrįžęs

deduosi daiktus į kelionę naują
ir kaip paklydęs varpo dūžis
iš nežinios į nežinią keliauju.

1942-1943 (?)

NUO MAINO PUČIA VĖJAS

Nuo Maino pučia vėjas
Paklydęs ir šiurpus.
Ne gaudesį mūs tolimų šilojų
Jisai atpūs,
Tiktai lapus,
Rudens lapus prie mūsų kojų
Kaip mus,

Kaip mus prie svetimų uolų.

Gatvelėse tylu.
Rodyklės bokštuose draugėn suslinko.
Juodose giriose aplinkui
Susnūdo jau kalnai.
Tiktai nuo Maino pučia vėjas
Paklydęs ir šiurpus.
Ir mūs atodūsių jis ten, tenai -
Jau nenupūs.
Würzburg, 1945 01 04

RUDENIOP

Nuėjo vasara kalneliais Maino,
Sargai jau vynuogynų vartelius užsklęs.
Ir mes,
Ir mes nueisime kalneliais Maino

Pro juos visus ten, per Šventųjų Tiltą,
Bežiūrinčius į Maino ūžiančias sroves,
Nueisime ir mes,
Ir mes nueisim per Šventųjų Tiltą.

O gal pas ją, ties jos gal vainiku žvaigždėtu,
Ten viduryj, pavargęs žingsnis pasilsėtų...
Ak ... eina vasara kalneliais Maino...

Sargai jau vynuogynų vartelius užsklęs...
Ir mes,
Ir mes nueisime kalneliais Maino...

Würzburg, 1945 01 06

BĖGIMAS Į EIGIPTĄ

Žydrumoj žydėjo aukso bokštai,
ūždamos pakalnėn upės ėjo,
lankstės šėtros tarsi vėjo
supami klevai,
kai nuo mūs iškeliavai
ten toli toli už Galilėjos.

Nubyrėjo
paskutinė lauko tulpė.
Ir pašiurpę
grįžo bandos su varpeliais
į namus.
Skaudžios liūtys tuoj nuūščios
arimus.
O didysis Tavo kelias,
toksai tuščias, toksai tuščias
priešais mus...

Würzburg, 1945 01 20

LAIDOTUVĖS

Kažkas ten priekyj groja -
tur būt tai vėjas tarp rugių stiebelių;
ir kažkieno pavargus koja
mūs dulkes miegančias kilnoja
nuo ilgo kelio.

Kažkur lyg karstas juda
po susirangiusią skara
į taktą trūkstantį, nerangų.
O gal tai juodas debesys
į nudažytą vakaro žara
įsmigo dangų?

Visi mes paskui slenkam,
ir žvalgomės aplink sustirusia akim...
Šiame kelyj visi mes išsitenkam
su ta didžiąja Nebūtim.

1945 (?)

MAGDALENA PO KRYŽIUMI

Girdėjau,
kaip „Dieve, mano Dieve" Tu šauki,
skausme pavargęs Atpirkėjau!
Ant žemės leidžiasi tamsa tokia klaiki,
ir Dievas taip toli: ir Tau ir mums
kad tos stiklinės Jo tylos
net Tavo balsas nesudrums.

Kadaise
stovėjome ir mes tenai po Tavo kryžium
ir apraudojom baisią
ir skurdžią Tavo dalią.
Paskui, sau plaukus veidrodėliuos pasitaisę
ir dulkes nuo sandalų nusivalę,
namo sugrįžom.

Dabar Tu
vėl vienas, kaip ir aš viena,
ir lauki, kad Jisai Tave užtartų,
ir „Dieve, mano Dieve" taip didžiai šauki.

Ak tuoj, jau tuoj Jo lūpos saulę mūs
užpūs
ir pasibaigs diena
ir Tau ir mums.
Tik tos stiklinės Jo tylos
net Tavo balsas nesudrums.

1945 (?)

IŠSIPILDĖ

Kaip kekė vynuogių brandi
išsirpus ant pietinių šlaitų
nusviro Tau galva skaudi
ir palikai Tu
lyg rudeninis uogienojas
prie mūsų kelio.
O lūpos kaip sparnai paukštelio
beplunksnio dar kilnojas
ir stvarsto paskutinį lašą vėjo.

Ir mus ji šildė ir mus ji glamonėjo
ta saulė Tavo. Ir mes prisirpę
ir mūs gyvybę tirpią
jau sugeria bedugnė nebūtis.
O gal jinai pratįs
ir atsistos
kaip vėjo gaudesys
pratysta už nakties ribos?
Bet šiandien, ak jau išsipildė.

O Užgimimo pranašyste,
Tavęs Jis neišdildė
su savo švyste-
lėjusiu apsiaustu ten ant kalno.

Ir kraujas sunkiasi iš delno
ir palapinių jau
čia nestatysime nei mums, nei Tau.
Jau kekė vynuogių įkaito
ir nuo pietinio šlaito
į tėviškę, į našų žvyrą
pavargus svyra.
Jau išsipildė...

1945 (?)

O CARAMEL

O Caramel, trumputis girių garse,
paklydęs meilės kuždesy, argi ištarsi
tu mano nerimą? Ar išvyniosi
tu jį, kaip pumpurą kad išvynioja
pavasaris? - Prie mano kojų
ant skardžio statmenos ji
palinkusi, tyli... O vėjas drumsčia
senus lapus. Ateis lietus. Ne mums čia
išskleisti mirtį tarsi
mažutę palapinę,
o Caramel, trumputis garse!

Nürtingen, 1945 04 10

RUTHA

(IŠ R. M. RILKĖS)

O mano siela priešais Tavo veidą
Kaip moteris, kaip Rutha, kaip tarnaitė.
Ji dieną, susilenkus ir sukaitus,
Tavų laukų kilnoja pėdus.
O vakarop, kai saulė jau nusėdus,
Ji skuba tekina prie upės
Ir vandenyse nusiplovus,
Apsivelka drabužį kuo gražiausią,
Ateina pas Tave ir susisupus
Kojūgalyj prie Tavo lovos
Pasiklysta.
O jei vidurnaktį Tu ją paklausi,
Kas ji,
Ji nusigandus atsakys Tau:
Tai aš, Rutha, tarnaitė!
Išskleisk sparnus viršum savos tarnaitės...

Brebersdorf, 1945 04 19

NEBŪTIES DAINOS

(VARIACIJOS)

1.

Šėriau, šėriau sau žirgelį,
Kad jis gražus būtų;
Josiu, josiu pas mergelę,
Kad ji mano būtų.
*

Kai aš jojau per laukelį,
Laukelis dundėjo,
Galvelės linų kuždėjos
Kalnelyj su vėju.
*

Čiulba kregždė ant svirnelio
Taip liūdnai, taip liūdnai;
Prie tuščių vartelių stovi -
Ne jinai, ne jinai.
*

Skrido paukštė, atplasnojo
Iš juodų Vakarų,
Nulydėjo ji mergelę
Už laukų, už trijų.

Tyliai skundžias ir vaitoja
Kažkur tolyj giria, -
Tai turbūt močiutė rauda
Darželyj vakare.
*

Šėriau, šėriau sau žirgelį,
Kad jis gražus būtų,
Kad, kai josiu per laukelį,
Man liūdna nebūtų...

1945 04 27

2.
Kai aš turėjau kaime mergelę,
Ėjau lankyti kas vakarėlis.
Oi lylia lylia, oi lylia lialia -
Ėjau lankyti kas vakarėlis.
*

Ar ūžė vėtros, ar siaudė vėjai,
Ar tarp kalnelių pusnys stūgavo.
Oi lylia lylia, oi lylia lialia -
Ar tarp kalnelių pusnys stūgavo.
*

Svirno durelės kietai užšautos -
Tariau: nebudink šią naktį tu jos.
Oi lylia lylia, oi lylia lialia -
Tariau: nebudink šią naktį tu jos.
*

Linus kalnelyj dieną ji rovė...
Ir pražiūrėjo melsvas akeles.
Oi lylia lylia, oi lylia lialia -
Ir pražiūrėjo melsvas akeles.

*

Miegok mergele! Aš palūkėsiu,
Aš parymosiu ant prieklėtėlio.
Oi lylia lylia, oi lylia lialia -
Aš parymosiu ant prieklėtėlio.
*

Kaip rymo gluosnis ir klausos nendrių
Prie ežerėlio ten galulaukėj.
Oi lylia lylia, oi lylia lialia -
Prie ežerėlio ten galulaukėj.
*

Kai aš turėjau, kai aš turėjau,
Kaime mergelę kai aš turėjau.
Oi lylia lylia, oi lylia lialia -
Kaime mergelę kai aš turėjau...

1945 04 28

PILNATIS

Kažkas šiąnakt pabudino mane
Netyčia.
Ne šauksmas, ne!
Po mano grįčia
Nuo vakar vakaro tyla vis spengia.
Tai jis, kraštelį užlaidos pradengęs,
Vogčia pasižiūrėjo.
Ir šypsena gudri jo
Iš lėto apsiniaukė.

Tamsoj, tariau jam,
Tamsoj abu keliaujam,
Abu mes pamiršti ir tylūs.
O vienuma, ta paukštė rudeninė,
Nuo tolimų laukų pakilus,
Vėl leidžiasi pasilsėti
Prie mūsų kojų.

Šią naktį pas mane jinai rymojo.
Ir jos pečiai neglamonėti
Tavuose spinduliuos drebėjo
Kaip mezginėliuos.
Paskui, nedrąsiai pasikėlus,
Ji su tavim išėjo.

Ir vėl tamsoj keliauju,
Ir vis tyliau, ir vis tyliau jų
Sudyla žingsniai tylumoje
Lyg aksominiame dugne.
Žiogai už lango nebegroja.
Ir šauksmo nebėra po mano grįčia.
Kažkas šiąnakt pabudino mane.
Netyčia...

Brebersdorf, 1945 04 30

ANT SUOLELIO

Laukuose vėjas ūžia
Plačiai, plačiai.
Ir ristele kviečiai
Pakalnėn bėga susigūžę.

Ak neturiu aš laukнešelio
Ir šviežia duona kvepiančių namų.
Po klevo dideliu šešėliu
Saulėleidyj taip neramu.
Čia niekas keleliu nebepareina
Ir dainą...
Vėjas nuneša į šalį.

Pro diemedžių darželį
Mėnulis patekės auksinis
Ir, užgesinęs
Raudonas žvakeles tarp lapų,
Sidabro pūkine upes užklos.
Einu ir aš. Blakstienos jau sušlapo...
Tur būt tai nuo rasos.

Brebersdorf, 1945 05 01

PRIEBLANDOJ

Tu taip tyliai, lyg pirmą kart keliautų
Bailus mėnulio piautuvėlis
Tarp begalinių skliautų -
Ak daug tyliau, ak daug tyliau Tu
Per krištolinę prieblandą eini.
O balzgani,
Prigęsę mūs langai neatsidaro,
Ir užlaidos nesikilnoja.
Prie vartų seno dvaro
Skalikai miega, kaip miegoję.

Bet mano kambaryj sujunda
Kažkas giliai giliai įsiskaudėjęs.
Turbūt tai skundą,
Neišklausytą neša vėjas.
Ties mano langu jis sustoja
Ir tarp mus lydinčių vielų
Truputi suvaitoja
Ir vėl nubėga greitai greitai.
Paskui - aplink tylu.

Tik šlaitai
Prigęsę, balzgani,
Pasvirę, tarsi gluosniai, klausos,
Kaip Tu, tarp mūs visų tyliausias,
Per krištolinę prieblandą eini.

1945 05 05

GIEDRA

Tai kas, kad žemė apsiverkus,
Kad šiandien ūkaną jos kloniai pučia
Atėjo ji, ir pakalnučių
Pluoštelį man įmerkus,
Auksiniais žiburėliais pažiūrėjo
Tik paslapčia.
Ir debesys jau praretėjo,
Ir kertėje sulinkusių šešėlių nebėra.
Už lango lietūs tuoj nurims.
Aš vėl vadinsiu vienumą gera
Manąja seserim.

Brebersdorf, 1945 05 05

ŽVĖRIES DAINA

O kūne mano, vienišasis
atklydėli žvėrie!
Tu neklausyk tų šlamesių, kurie
atskrenda kartais
iš ūžaujančios giriomis tavos tėvynės;
ir nestovėk ties sunkiai uždarytais vartais
toks balzganas, toks nusiminęs!

O, ilgesys, tas smuikininkas iš alėjų,
lyg plieno stygą įtempė tave
ir gros. Kas gros tavim? Kas augančia srove
užlies tave, kaip upė kad užlieja
putota vandenų daina
išsirpusias Joninių pievas?
Ak tavo girių Viešpatė sena,
Sena kaip mūsų Dievas.

MIRTIS ANT KRYŽIAUS

Ir Jis, ir Jis
man užtrenkė duris
ir žemė susiūbavo,
o nuo javo,
nuo mūs palinkusio, maldingo javo
kaip smilkalas pradėjo kilti
į dangų žiedadulkių debesys:
jis tuoj, jau tuoj mūs saulę užgesys
lyg didelę žariją smilkintuvo.

Nuo karščio uolos ima skilti...
O gal tai kaista smilkiniai?
Ir kas seniai,
seniai jau buvo
suvytę kaip išminto lino gijos
atgijo
ir iš skylių,
iš tų užmūrytų skylių
lyg kilimu tyliu -
tai mano, o tai mano jie keliu
visi bažnyčion grįžta
ir uždanga, susidėvėjus, plyšta.

Dangus kiek prablaivėjo.
Tarp pirštų šiltas kraujas srovi.
Į Jo ... į tavo, vėjau,
tu ištikimas mano palydove,
ir tu kaip aš, tremtini,
rankas aš savo atdūsį sudėjau -
tą paskutinį...

1945 (?)

RUDUO

(R. M. RILKĖS MOTYVU)

Ir krinta lapai krinta... Ir atrodo,
kad iš dangaus pageltusių jie krinta sodų
viskam, viskam ranka numoję.

O naktimis ir mūsų žemė krinta,
tarp žvaigždžių krinta vienumoje.

Visi mes krintame. Ir mūsų rankos krinta.
Ir Vienas tik yra, Kurs šį kritimą
švelniai, švelniai ant savo delno ima.

BIOGRAFIJA

Esu kaimietis iš Klebiškio,
Nuo kryžkelės penkių kelių.
Aušra rytuose dar netryško,
Aušra mažu ištryško žmogeliu.

Žiemos naktis, ta žibaskliautė,
Už lango poškino tvoras,
O jis, pamėlęs, lyg ir jautė,
Kad šilimos čia niekur jau neras.

Tik įsčia motinos jaunutė,
Širdies kaip šilko kuždesys
Jį pašaukė čia kiek pabūti,
Kol kitas Šauksmas jį parsiprašys.

Ant priebučio jis drožinėjo
Iš seno topolio žievės
Arkliuką, važį ir vežėją,
Kuris laidon saulutę pavėžės.

Čia vakarais kvepėjo mėtos,
Lelijos glaudė snapelius.
O mėnuo didelis, gruoblėtas
Bijojo, kad už jovarų užklius.

Rytais tarp pievų ašarotų,
Pursleliais aukso nusėtų,
Ragelis grojo, kad išgrotų
Atodūsius pavasario naktų.

Ir virto vagos tarsi metai,
Laukų paklydę platumoj.
Ir tilo krūmai - taip iš reto,
Lyg būtų išlydėję mus namo.

Esu ateivis iš arimų,
Sulinkęs nuo sėjos naštų.
Dabar, kai sodai jau nurimo,
Nurimt ir aš į arimus grįžtu.

DŪDELĖ

Kai, vyšniom žydint, vakarais
Pragysta sodai, saulėj snaudę,
Tu savo vienumoj kurčioj dairais
Ir ulbini dūdelę ilgaraudę.

Paulbink ją! Tepatrilens
Ji tau lyg paukštis jovaro viršūnėj,
Toks vienas kaip ir tu; nuo pat mažens
Naktų naktis jis be namų pratūni.

O kas namie? Ar tie rasos
Lašeliai žiedo vidurėlyj?
Ak, saulė dar tebeliepsnos,
O jie žiupsneliais rūko vėl jau pasikėlė.

Pritilo sodai. Tilk ir tu,
Dūdele, liūdesį dainavus!
Tarp pievų, auksu nužertų,
Tesikužda upeliai sravūs.

PIEŠINĖLIAI

1. RUDUO

Kas pridegiojo girioj žvakučių,
Prikabinėjo pievoj šilkų?
Kam piemenėlis dūdelę pučia
Ant sidabrinių kaimo laukų?

Ruduo ateina. Traškiais takeliais
Traukiasi stirnos į tankynes.
Dunda kaip karstas kelias pašalęs,
Kai išvežiojam kraičio skrynias.

2. VIDUDIENIS

Svyri svėrės ilgaplaukės.
Svyri miežiai pasigėrę.
Debesėlis liovės plaukęs -
Sniego lopeliu padangėj žėri.

Tingios bitės tingiai siaudžia
Pievų žvilgančių žieduose.
Karklų kasos susiglaudžia,
Kai sukaitusi mergaitė
Liemenėlę savo maudžią
Prie upelio atsijuosia.

3. SAULĖLEIDIS

Toks didelis ir liūdnas prasidėjo
Saulėleidis arimuose rugsėjo.
Vagelės rausta. Dega paukščiai.
Liepsnoja dangūs šimtaaukščiai.
Žarų žarom medeliai srovi.
O kaimenių varpeliai sidabriniai
Nedrąsūs dindi, lyg šventovėj
Dindėtų maldai vakarinei.

ŽIEDAS

Ak, ūžauki, vėjau,
Kaip ašen tremtini!
Nespėjau,
Kaip tujen sušilti nespėjau
Stoty paskutinėj.

Tos rudenio šakos
Pragydo kaip stygos,
Lyg plakus,
Vėl meile lyg būtų suplakus
Širdis jau užmigus.

Ak, ūžauki, vėjau,
Naktų pamestini!
Nudėjau,
Kažkur ašen žiedą nudėjau -
Aną priesaikinį.

VALSAS

(IŠ P. ČAIKOVSKIO BALETO „SPRAGTUKAS")

Bemiegę naktį taip gūdu,
Gūdu šešelių kuždesyj,
Tarytum Tu čia nebesi,
Tarp uždangų nakties juodų.

O buvom, o buvom lyg mažos vyšnaitės,
Pavasario rytą aptekę žiedais.
Ir sodų takeliai šypsodamies raitės,
Ir bėgai lenktynių su mumis sukaitęs, -
Kodėl tad dabar Tu nuo mūsų slapstais?

Audringą naktį taip baugu,
Kad mus pralenkęs pražuvai.
Sudriskę grįžta mūs laivai,
Tavęs neradę tarp bangų.

Prikursim, prikursim ant kranto lauželių
Ir ūbausim nakčiai ir supsim varpus,
Kad jeigu Tu būtum nuklydęs nuo kelio,
Ar būtų apvirtusi Tavo valtelė, -
Gal vėjas Tave į mūs šauksmą atpūs.

Bemiegę naktį taip gūdu,
Gūdu šešėlių kuždesyj,
Tarytum Tu čia vėl esi
Tarp uždangų nakties juodų.

MIRTIES AUŠROS

I

Suodino dangaus aušroje
Miestas busdamas mauroja
Tarsi didelis žvėris.
Rūkuose tuščios krantinės
Kaukši kekšės paskutinės
Geležinėm kulnimis.

Tarsi žviglios barų damos
Spygauja laivai neramūs,
Kad nuo virvių pasileis.
Pro stulpų, vielų, signalų girią
Traukiniai žalčiais išnirę
Dunda tiltais iškiliais.

Nuo garų ir dūmų šlapias
Išsigandęs paukštis slepias
Užu iškabos senos
Ir pašiurpęs laukia, kol alėja
Kimūs pieno pardavėjai
Kimią dainą nudainuos.

Kaukši kekšės. Tramai žviegia.
Šmėsčioja veidai paliegę

Be vardų, vis be vardų.
Blykšta lempos išrikiuotos.
Dulkes taško skubios šluotos
Nuo nežinomų pėdų.

Ima fabrikai kvatotis.
Verias vartai tarsi žiotys:
Jos visus mus tuoj praris.
Suodino dangaus aušroje
Miestas bunda ir mauroja
Tarsi alkstantis žvėris.

II
Atsibuski! Kelias žaros.
Žemė šypsenos pilna.
Tavo lūpos prasidaro.
Ne, ne lūpos! Kelias žaros.
Žaros - tavo šypsena.

Pakraščiais šešėliai tūno
Su manim, vis su manim.
Grakštūs vingiai tavo kūno.
Ne, ne vingiai! Tai calūno
Raukšlės karsto ašmenim.

Atsibuski! Tuoj už balų
Klykus paukščiai uždainuos.
Tavo rankos taip išbalo.
Ne, ne rankos! Tai už balų
Blykšta žaros vandenuos.

Ar pabusi? Blykšta žaros.
Skleidžias ūkana vėsi.
Blyškios lūpos prasidaro.
Ne, ne lūpos! Ryto žaros
Blykšta mano liūdesyj.

PERGAMENTAS

Būtis mana: tas senas pergamentas,
Toks sudūlėjęs ir išblukęs,
Kad jo skiautelės man į saują krenta
Kaip dūžtančio ąsočio šukės.

Ir dėstau jas lyg pasijansą bodų,
Ir įrašus skaitau prie žibintuvo,
Kad akys net krauju pasruvo,
O pažadai seni vis nesirodo.

Tie švelnūs meilės brūkšniai taip išdilę...
Ir priesaikų nė ženklo nebeliko.
Lig šiolei išskaičiau tik kančią gilią,
Spygliais įbrėžtą Erškėčių Vainiko.

BURĖ

DANUTEI

Vargonais niekas mums negrojo
Ir žodžio niekas nepasakė,
Kai sumainyt žiedų atėjom.
Tik prisidengus orchidėjom
Kaukolė kažkieno beakė
Prie Viešpaties bolavo kojų.

Bolavo ji, ta mūsų burė
Ir švyturys, ir vairininkas
Šio paskutiniojo laivelio.
Tik kam tos orchidėjos žiedus kelia -
Ir stebis, kad ir Viešpaties nulinkus
Galva vis į tą burę
Žiūri, žiūri, žiūri.

Münster, 1979 01 30

ŽALČIŲ KARALIENĖ

Nuogutė iš bangų atbėgus,
Nerasi žalčio savo marškinėliuos.
Tik vėjas, naktį jūroj šėlęs,
Šiurens po šiurkščią kranto žolę.
Ir grįši vėl viena namolei,
Ir nieko nesakysi savo broliam:
Pustys dalgius jie šienapjūtei.
Tu dar jauna, tu dar labai jaunutė!
Žaltys dar tau nužkerėtas
Ir sidabrinės jo karietos
Langelių užlaidos dar nevelėtos.

Jei siųs tave motulė į Dunojų
Vandens parnešti liepos viedružėliais,
Būk atsargi! Jisai maurais apžėlęs.
Po jais pilis. Ten žalčio menės,
Ten, sako, jis ilgai gyvenęs,
Paskui, užburtas berneliu, iškilo
Ir, užsimetęs sermėgėlę milo,
Vis juodu laiveliu artėja
Ir gundo lipt vandens sėmėją.

Neduok jam žiedo nei vainiko:
Jo lūpos šaltos, rankos slidžios liko.
Tu dar jauna, tu dar tokia jaunutė!
Dalgius tepusto broliai - šienapjūtei.

Münster, 1979 05 31

RAITELIS

(ADOMO MICKEVIČIAUS „FARYS" MOTYVU)

Sausoj juroj žirgas jau įsismagino,
Smėlio vilnis skrodžia krūtine delfino.

Vis sparčiau ir vis sparčiau
Jo kanopos žvyrą meta,
Vis aukščiau ir vis aukščiau
Dulkių sukasi verpetai.

Lyg seni išminčiai rūstūs akmens rymo
Ir nustebę klausos pasagų gaudimo.

Ei, beproti! Ne čia joti,
Ne čia užeigos ieškoti!
Saulės strėlės tarsi vinys,
Tu nebūsi čia saugus
Nė po drobėm palapinės.
Palapinė čia - dangus.
Ko čia jojai ir ieškojai?
Ar ganyklos greitakojui?
Tu ir tavo žirgas paikas:
Čia aplink lavonų tvaikas.

Veltui jie man graso, veltui mane baido.
Juodbėrį paspaudžiau, jų neberegėti.
Tiktai trapius šūksnius sudilusio aido
Sueižėję uolos viena kitai svaido.

Kyši kaulai atpustyti,
Šypsos įžūli kaukolė.
Vis į tolį! Tik į tolį!
Niekam manęs nepavyti.
Atpustyti kaulai švyti
Tarsi kelrodžiai namolei.
Ne namolei!
Tik į tolį! Vis į tolį!
Niekados nebe namolei!

Sausoj jūroj žirgas jau įsismagino.
Smėlio vilnis skrodžia krūtine delfino.
Lyg seni išminčiai rūstūs akmens rymo
Ir nustebę klausos pasagų gaudimo.
Trumputėlius šūksnius sudilusio aido
Suskeldėję uolos viena kitai svaido.
Raitelis pradingsta saulėtame toly:
Iš kiekvieno tolio šypsosi kaukolė.

Münster, 1979 09

KALIAUSĖ RŪKUOSE

Kurti tyla aplinkui spengia.
Rūkais medeliai apsidengę
Vaiduokliais stypso gatvės pakraštyje.
Vis lyja. Smulkiai lyja, lyja.

O tu eini. Pasveikinti pro rūką
Pažįstamą kažkokį. Jis pasuko
Už gatvės kerčios. Tu vejiesi:
Mieliau vaiduokliais būti dviese.

Prisiekę nuometui iš šilko,
Nė nepamatėme, kaip mus apvilko
Ruduo pašukine dvinyte
Kaip tą rūkuose drebantį šunytį.

Nešiokim ją. Nešiokim iki galo,
Nors pirštai jau sugrubo ir sušalo.
Kur dingo saulė? Argi klausia
Ta ūkanoj skėtriojanti kaliausė?

Münster, 1981 m. gruodžio 26 d. naktį

LĖLYTĖ

Išaugau, motin, batelius.
Pirštus jie man nugėlė.
Vai tai nulius, labai nulius
Lėlytė mano pūstžandėlė.

O būdavo tie vakarai
Tokie miegūstai saldūs.
Kryželį skubų padarai,
Ir jau nuščiūva visos maldos.

Išaugau, motin, batelius.
Ir naktys taip prailgo.
Kažkas lyg beldžia vartelius,
Lyg kuždąs tarp sodelio smilgų.

Mėnulis slenka taip lėtai
Ir žėri aukso žiedu.
Motule, argi nematai,
Lėlytei ašaros kad rieda?

Apverk, lėlyte, mūs dalias:
Tu pamesta trūnėsi,
O aš pražaisiu rūteles
Ant meilės svetimos griuvėsių.

Münster, 1981 04 28

PIRŠLYS

Ruduo, tas didis apgavikas,
Apsupo žemę nuotakos šydu.
Ir džiaugiasi senutė: jai patikus
Ta puokštė netikrų žiedų.
Piršlys melagis ne tik širdį jauną,
Piršlys melagis mus visus apgauna.
Gražu juk klaidžioti ir klysti,
Pražaidus tiesą tarsi kūdikystę.

ŽALTVYKSLĖ

Liepsnele mano, klajūnėle mano!
Kokioj paežerėj tu šiąnakt pleveni?
Užsnūdo jovarai seni,
Paskendo mėnuo tvenkinyj,
O tu, liepsnele klajūnėle,
Tu vis eini, eini, eini...

Münster, 1981 02

DUKRELĖ

Tai nudavėm tave, dukrele,
Už jūrių marių, už dūnojėlio.
O jau žiema. Ir vandenys užšalę,
Ir keltuvai nustojo kėlę.
Tai kaip sugrįžt tau, dukružėle?

Visi sumigo, lempeles užpūtę.
Tik vienas žiba žiburėlis
Tamsoj lyg aukso vyturėlis.
Tai lūkuriuoj' tavęs močiutė
Ir vaško žibina žvakelę.
Tik kad tie vandenys užšalę,
Ir keltuvai nustojo kėlę.
Tai kaip sugrįžt tau, dukružėle?

Münster, 1981 02

DIENŲ VAGIS

Dienų vagis - prisėlinau arti,
Labai arti: prie pat Tavęs.
Ruduo gilus. Laukai jau aparti.
Šiūruoja vėjas vystančias svėres.
O aš artyn, artyn vis prie Tavęs,
Kad pasivogčiau dieną kampininkę.
Dar nenutverk! Aš rudenį myliu!
Dar leiski man pabūt mažyčiu vagiliu,
Dienų manųjų Savininke!

Münster, 1981 09

VIJOKLIS

(PAGAL GRAIKIŠKĄJA ŠOKIO DAINELĘ „POU MOI TA RHODA")

Vai kur tavo rožės,
Vai kur tavo rūtos,
Vai kur tavo vijoklėlis žalias?

Tai čia mano rožės,
Tai čia mano rūtos,
Tai čia mano vijoklėlis žalias.

Nuvys tavo rožės,
Nuvys tavo rūtos,
Nuvys tavo vijoklėlis žalias.

Nuvys mano rožės,
Nuvys mano rūtos,
Nenuvys tik mano vijoklėlis žalias.

Münster, 1981-1982 (?)

NEREGYS

„JE HAIS LA FEMME JOLIE"
P. VERLAINE

„Aš nekenčiu gražios moters", poetas tarė.
Grožybė tau visad tik geradarė,
O tu jai - elgeta: ištiesęs saują,
Bent žvilgsnio jos, bent šypsenos maldauji.

Nukaukši ji kulniukais smailutėliais,
Ir tu, nuo gatvės kampo pasikėlęs,
Vedies šunelį iškaba ant kaklo:
„Pasigailėkit šio žmogelio aklo!"

Münster, 1983 03 18

KLAJŪNAS

Sena ta mano šventovėlė trūni:
Apšepusi, ankštutė ir tamsi.
Ir nežinau, ar Tu esi
Naujesnę susiradęs kur, Klajūne.

Daug bokštų stūkso Tavo pakelėse,
Daug durų vario spynomis.
Tik vakarop patylomis
Ar pasibelst į jas suspėsi?

Sargai mūs uolūs. Užrakina
Jie tas duris labai anksti.
Ir nors prašais, ir nors pyksti,
Nekyla skląsčiai geležiniai.

Tau ant suolelio išsitiesus,
Užges tuoj visos MIESTO šviesos.
Tik ten, to pūsto kupolo šešėlyj
Tavęsp mirksės senutė šventovėlė.

Münster, 1983 03 24

SŪNUS PALAIDŪNAS

Jei išeitum pasitikt manęs,
Tai nereiktų Tau veršiuko pjauti.
Išsisuktume iš alksnio švilpynes,
Ir pragystų pabariai jau nušienauti.
Susisėstume kalnelyj vienu du
Ir be puotos, ir be juostos, be žiedų.

Nurymojai ant palangės Tu rankas
Ir akis jau pražiūrėjai.
Netoli aš! Paėjėtum dvi lankas
Ir sutiktum tą, kurio neišlydėjai.
Susisėstume kalnelyj vienu du
Ir be puotos, ir be juostos, be žiedų -
Vienu du...

Münster, 1983

VENIAM CITO

Kai šūktelsi mane,
Jau bus užsėstos visos kėdės,
Aš čia ne svečias, ne!
Tai pastovėsiu neprisėdęs.
Aš tik pavargęs ir sušalęs,
Tik pasišildyt prie žvakelės
Sustirusias rankas tenoriu.

O Viešpatie!
Koksai blizgėjimas altorių!
Kokie maldavimai Tavęspi kelias!
O aš, sustiręs ir sušalęs,
Tik pasišildyt prie žvakelės
Rankas tenoriu.

Münster, 1983

BURTAS

Ištrauk man burtą, beždžionėle!
Jis tuščias bus kaip visados.
O vargonėliai ir toliau vis gros
Ir knibinės balandžiai rinkos smėlį,
Ir burtas tuščias bus kaip visados.

Ir traukiam, traukiame tuos burtus
Tuščių dienų tuščioms viltims,
Kol ta Didžioji Traukėja paims
Ir trauks. Tada varpai, lėti ir kurtūs,
Paskelbs, kad jau pilnutis tavo burtas.

Netrauk man jo, pavargus beždžionėle!
Jis tuščias bus kaip visados.
Te vargonėliai ir toliau dar gros,
Teknibinės balandžiai rinkos smėlį.
JI pavaduos tave, pavargus beždžionėle.

Münster, 1983 m. gruodžio 26 d. naktį

TYLA

Prisimeldžiau, o Viešpatie! Dabar tyliu

Ir tylinčio manęs Tu pasitikt ateisi

Balutėm blizgančiu pavasario keliu.

Münster, 1980

TAURELĖ ŽIEDO

Įlįs bitelė? Neįlįs!
Taurelė žiedo per siaura.
O laukia jos jau avilys,
Ir žiebiąs vakaro žara.

O jei nespės? Kur ji nakvos?
Patiltė užimta žmogaus.
Ir be žegnonės, be maldos
Naktų naktis tenai jis snaus.

Skubėk, skubėk! Kaip mes visi
Kad skubame pavakariais.
Lašelį rasianti tareis,
O tuštutėlė tebesi

Kaip mes visi
Skubėję, ėję, netikėję,
Kad siaurėja
Taurelė žiedo pakelėje.

Münster, 1985 m. sausio 23 d. naktį

GIOCONDA

Nei tu verki, nei tu juokiesi.
Tu tik šypsais, šypsais, šypsais.
Ateina vieniši. Ateina dviese.
Ateina jie šimtų šimtais.

Vežioja tavo šypsnį po žemynus.
Giliai užkaltą dėžėse.
Ir neregi, kokia tu nusiminus,
Kokia pažeminta esi.

Tos salės - tai gatvinės tavo stotys:
Tenai turi tu vis šypsotis,
Tik šypsotis...

Münster, 1985 03 16

NEKROPOLIS

„Sum Deliae".* Neliesk žvakidės!
Vėjelis netyčiom, pro šalį skridęs,
Jos žvakę užpūtė. Atšalęs dagtis,
Ir tamsios tamsios čia jos naktys.

Čia nėr sargų, kad lempas uždegiotų
Ant kauburėliais nusagstytų plotų.
Čia nieko neregėt juodoj padangėj,
O kauburėliai tie tokie belangiai ir belangiai

Aš - Delijos! Neliesk žvakidės!
Mažutis vėjas, iš kažkur atklydęs,
Jos žvakę užpūtė. Įžiebti dagtį
Ne tau! Ne tau nušviest bežvaigždę naktį.

Münster, 1985 05 30

* Įrašas ant romėnės kapo: „Sum Deliae" - aš priklausau Delijai, esu jos nuosavybė.

PAKLYDĖLIS

Langinės šiąnakt taip neramios!
Lyg dykumų benamiuos,
Išdegusiuose plotuos
Paklydėlis namų ieškotųs.

Paklysti - mūs dalia. Ieškoti?
Tai troškulys be šalto lašo.
Ant smėlio vėjas rašo, rašo
Ir, vėl užpustęs, pradeda raudoti.

1985 05

KRISTAUS SUGAVIMAS

(NOVELĖ, O GAL BALADĖ?)

Maniau šia tema parašysiąs baladę. Juk tai fantastiška istorija! Jeigu jau gudrūs Izraelio fariziejai Kristaus nesugavo, tai kas galėtų Jį sugauti? Tačiau mano plane Kristus vis dėlto sugaunamas. Argi šis tad įvykis nėra vertas baladės? Sėdau taigi ir parašiau pirmą jos posmą:

Nuo pinijom pasvirusių kalvelių,
Nuo kukurūzais kuždančių laukų
Atbėgo Romon gandas, kad taku
Prie Tiberio, kur valtininkai kelia
Kaimiečius turgun už datulių saują,
Mesijas atkeliauja.

Bet staiga atsiminiau, kad gi nesu anas ramus pasakotojas, kuris, pypkutę traukdamas ir šypseną suklostęs, tik renčia, tik pina vaizdų bei įvykių pynę. Ne, toks ašen nesu! Tad nusviedžiau aną posmą į krepšį ir tariau: pamėginsiu novelę. Novelės juk esančios trumputės, turinčios aštrią viršūnę, kurią užkopus atsiveria temos prasmė. Visa kita - tik pasiruošimas žvilgiui nuo viršūnės. Taip tad baladė ir virto novele. O gal ji ir liko baladė, vadinasi, neįtikimas ir neįmanomas pasakojimas? *Neįmanomas?* Paklausykite!

Amžinojo Miesto apylinkėse pasirodė Mesijas. Niekas nežinojo, kas Jis nė iš kur Jis. Žmonės pasakojo, esą matę, kai vieną pavakarę Jis ėjęs via Appia, vedinas akmenskaldžiu, kuris pakeliui šaukęs: „Radome Mesiją!", o paskui pasikvietęs savo brolį mėsininką ir pažįstamus virvininkus nuo ponte Vecchio. Jais pasekusios minios, išgirdusios, kad Mesijas daręs didžių stebuklų. Annarella, semdamasi vandens iš Fonte délia Exedra, tvirtino ją apstojusiom moterim, pati mačiusi, kaip Janiculus papėdėje Giovannina, ta pasileidėlė iš Cassa della gioia, sukniubusi prie Jo kojų, kaip Jis glostęs jai plaukus, pagydęs ją iš bjaurios ligos ir taręs: „Eik ir daugiau nebenusidėk!" Giovannina dabar dienų dienomis sekiojanti paskui Jį tarsi iš vandens ištrauktas kačiukas. Praeidamas pro šalį, Fusco sakė buvęs su darbinikais prie Santa Proscilla katakombų, kai Jis, praeidamas, pažvelgęs į juos ir palaiminęs jų makaronus: jie niekad nebuvę tiek sotūs, kiek tą vidudienį. Čia pat atsiradęs kunigas tvirtino girdėjęs, kad anas Žmogus kalbėjęs prie Quo Vadis taip gražiai, kaip nė vienas dominikonas. Jeigu Jis ir nesąs Mesijas, tai mažų mažiausia il vero santo. Tačiau Annarella nenusileido. II reverendo turįs žinoti, kad tik Mesijas galėjęs Giovanninai tarti „eik ir nebenusidėk". Jis esąs Mesijas, niekas kitas - tik Mesijas. Jos pusę palaikė Rosina, Margheretta, Antonia, Giuseppa ir keli vyrai, semdamiesi vandens į butelius. Visi sutarė, kad jau laikas Mesijui ateiti. Pasaulis pasenęs

ir pagedęs. Jį turįs ištikti galas. Į kunigo pastabą, esą Mesijas ateisiąs dangaus debesyse dideliai baisus, Annarella atšovė, kad tai būtų tik nereikalingas triukšmas. Mesijas galįs ateiti tylutėlis, ant pirštų galų ir paskui staiga sutraiškyti pasaulį tarsi musę savo delnu. Ji nė kiek neabejojanti, kad Jis taip ir pasielgsiąs. Visos giminės būsiančios netrukus surinktos į Tiberio slėnį, ir turtingieji būsią sustatyti kairėje su ožiais. Il reverendo galėtų tai paskelbti ateinantį sekmadienį iš sakyklos. Gal senatoriai dar suspėtų išdalinti savo lobius ir išgelbėti savo sielas. Laiko esą labai mažai, ir kirvis jau pridėtas prie medžio šaknų.

2

Iš sykio Rašto žinovai nekreipė dėmesio į šias kalbas. Nevieną kartą jau buvę pasirodę netikrų Kristų: Teodas, subūręs aplinkui save keturis šimtus pasekėjų ir paskui jų pačių užmuštas; Judas Galilėjietis, suvedžiojęs dideles minias, bet irgi žuvęs: auksakalys Demetrijus, dirbęs Dianos statulėles Efeze; paskui Manus, paskui Arijus, paskui Valdės, paskui Liuteris, paskui... - jų eilė eina ligi don Ambrosio, kurį pats popiežius iškeikęs. Taip atsitiksią ir su dabartiniu. Reikia tik kantrybės.

Bet laikas bėgo, o Mesijo garsas augo. Jis prasiskverbė ligi Piazza di Spagna ir mėgino žengti jau net via della Conciliazione. Tada Rašto žinovai sujudo. Susirinkę Konvertitų Rūmuose, jie ilgai svarstė, ką čia

su šiuo Žmogumi padarius. Visų nuomonė buvo, kad reikia Jį išmėginti. Bet kaip?

- Šiomis dienomis, - kalbėjo don Giacinto, - teka užsienio reikalų ministerio duktė už grafo de Macchi. Reikia pakviesti Jį į vestuves ir pasakyti, kad vyno nebėra. Tegu Jis padaro stebuklą!

- Jūs pamirštate, reverendissime, - pastebėjo don Antonio, - kad grafai vargu ar sutiktų įsileisti nežinomą skurdeivą į savo namus. Be to, kažin ar įtikintume Jį, kad grafų rūmuose vyno pristigo...

- Tada tegul Jis padaro kitą stebuklą! - nenusileido don Giacinto. - Monsignore Rossi serga plaučių uždegimu. Tegu pagydo jį!

- Atleiskite! - vėl įsiterpė mandagus don Antonio, - bet daktaras Guido jau trečia diena leidžia jam peniciliną.

- Tai tegul Jis pakviečia lietų ant Campagna! Visi ūkininkai išmirs šiemet badu!

- Šitai būtų galima jam pasiūlyti, - sutiko don Antonio. - Tik bėda, kad mūsų meteorologai pradėjo bandymus šoviniais, užtaisytais ledo gabaliukais. Jie sako tuoj subursią lietaus debesų.

Gal dar ilgai jie būtų ginčijęsi, kokį stebuklą Mesijui pasiūlyti, jei nebūtų atsiliepęs don Tomasino. Jis buvo mažutis, rudais plaukais ir ėjo sąskaitininko pareigas Opere religiöse. Pasitarimo metu jis tūnojo salės kamputyje netoli durų, atrodė, visiškai nesidomįs savo bičiulių kiviršais. Galop staiga, tarsi įkvėptas, jis pakelė galvą ir sušuko:

- Mes turime sugauti Jį kalboje!

Rašto žinovai sužiuro į prabilusįjį. Akimirką pasidarė tylu. Visų lūpose buvo klausimas: „Bet kaip? Kaip?" Don Tomasino, lyg nujausdamas, ko jo bičiuliai nori, ryžtingai tarė:

- Einam! Aš Jį sugausiu! -

Nespėjus kitiems dar nė susivokti, don Tomasino jau žengė pro duris. Kokį klausimą jis Mesijui pastatys, niekas nežinojo. Gal paklaus Jį apie vestuvinių kvieslių iššudymą? Gal apie didžiausią įsakymą Įstatyme? Gal apie Dovydo pakojį? O gal - kam priklausys moteriškė, turėjusi septynetą vyrų?

3

Tramvajumi jie pasiekė paskutinę stotį ir pasiteiravo konduktorių, ar nežinąs, kur šiandien moko Mesijas. „Cybo", atsakė šis trumpai ir mostelėjo ranka. Rašto žinovai išlipo ir šnekučiuodamies traukė prie Cybo. Diena buvo giedri, dar nebekaršta. Vynuogės, jau išsirpusios, sunkiai sviro žemėn. Javai buvo suvalyti, tik kukurūzai dar paslaptingai šnibždėjos, kai tarp jų maišėsi vėjelis nuo Ostijos. Pasikėlę drabužius, kad nesudulkėtų, Rašto žinovai žingsniavo pabarėmis ir netrukus išvydo minios apgultą kalnelį. Kol pasiekė pirmuosius klausytojus, Mesijas jau baigė kalbėti.

Miniai kiek sujudus, Rašto žinovai pamažu spraudėsi pro žmones prekin. Mesijas stovėjo kalnelio viršūnėje ir šnekučiavos. Rašto žinovams prisiartinus, Jis pakėlė akis ir nustebęs sužiuro. Don Tomasino prasi-

spraudė tuo tarpu visiškai prie Jo ir tarė:

- Rabbi! Mes žinome, kad Tu tiesiakalbis. Štai, laukai jau nuvalyti, javai iškulti ir parduoti. Pasakyk mums, kaip Tau rodosi: dera mokėti mokesčius valdžiai, ar ne?

Rašto žinovai apstulbo. Šitokio klausimo jie iš don Tomasino buvo tikrai nesitikėję. Kiekvienas juk mokyklos vaikas sugebės į jį atsakyti. Ir kai kurie jau pradėjo dairytis kelio atgal, kol Mesijas dar nebuvo burnos pravėręs ir kol minia dar nebuvo pradėjusi iš jų tyčiotis. Bet Mesijas tuo tarpu tarė:

- Parodykite man mokesčio pinigą!

Don Tomasino griebėsi ieškoti kišenės tarp savo drabužio raukšlių ir išsitraukė juodą piniginę. Don Giacinto kimštelėjo jam į pašonę, kad pinigo neduotų. Bet don Tomasino neklausė. Vikriai atidarė piniginę, ištraukė žibančią aukso monetą ir padėjo Mesijui ant ištiesto delno. Mesijas pažvelgė į viršutinę monetos pusę ir paklausė:

- Kieno šis įrašas ir ... -

čia Jis apvertė monetą, -

- ir... ir... -

ir nutilo. Jo akys išsiplėtė tarsi žmogaus, kuris niekaip negalėtų tikėti tuo, ką išvydo. Rašto žinovai sujudo. Jie suprato, kad čia atsitko kažkas nepaprasta. Kodėl Mesijas neatsakė į aną visiems taip žinomą klausimą? Kokį burtą padarė don Tomasino, privertęs nutilti šį Stebukladarį sakinio vidyryje?

Staiga Mesijo ranka sudrebėjo. Jis truktelėjo ją atgal, tarsi aukso moneta degintų delną. Pinigas nukrito į

smėlį, o Mesijas, nesakydamas nė žodžio, pradėjo skirtis kelią per minią. Visi suakmenėjo. Greitu žingsniu Jis paliko kalnelį ir žengė vienišas į kukurūzų laukus. Tada Rašto žinovai atsigodojo ir puolė prie pinigo. Don Tomasino pirmas jį pakėlė, paėmęs dviem pirštais už kraštelio, ir, plačiai šypsodamasis, parodė subėgusiems. Saulės spinduliuose moneta žėrėjo lyg mažutė monstrancija. Rašto žinovai vienoje jos pusėje matė aiškų įrašą: *100 lire.* Paskui don Tomasino atsuko antrą pusę. Ant jos spindėjo - *Kristaus Karaliaus paveikslas.*

SUDARYTOJOS ŽODIS

Tikriausiai visiems, kas domisi lietuvių literatūra bei filosofija, kam ji yra brangi kaip neatskiriama lietuviškosios kultūros dalis, yra žinomas vieno iš iškiliausių lietuvių tautos filosofų bei kultūrininkų Antano Maceinos vardas. Tikriausiai jiems yra žinoma ir tai, kad A. Maceina buvo ne tik filosofas, bet ir labai subtilus bei originalus poetas, kuris spausdino savo eilėraščius pasirašydamas Jasmanto slapyvardžiu.[1] Taipogi jie žino ir tai, kad Maceina išleido du eilėraščių rinkinius: pirmasis jų „Gruodas" pasirodė spaudoje 1965 metais, antrasis - „Ir niekad ne namolei" 1980 metais. Tačiau tikriausiai ne visiems žinoma, kad A. Maceina norėjo išleisti dar vieną - trečiąjį savo poezijos rinkinį. Apie šį norą jis nedrąsiai prasitarė 1984 metais viename iš savo laiškų dukrai Danutei Mickūnienei - „Man ateina kartais į galvą juokinga mintis: o kad taip savo 80 metų gimtadieniui Jasmantas išleistų trečiąjį rinkinėlį? Bet gal ši mintis ir nėra juokinga"[2]. Mintis tikrai nebuvo juokinga - ji buvo prasminga ir pagrįsta turima medžiaga. Tačiau realizuoti šio sumanymo Maceina-Jasmantas nebesuspėjo ir savo aštuoniasdešimtmečio nesulaukė - 1987 m. sausio 27 d. jis mirė, tą dieną jam

[1] A. Maceinos žmonos Julijos Tverskaitės motinos Liucijos Tverskienės mergautinė pavardė buvo Jasmantaitė.

[2] A. Maceinos laiškas (1984 m. vasario 29 d.) dukrai D. Mickūnienei (Mickūnų šeimos archyvas).

suėjo septyniasdešimt devyneri metai. O jo eilėraščiai liko - ir tie, kurie parašyti tolimais 1942-1945 m. ir nebuvo įtraukti į pirmąjį jo poezijos rinkinį, ir tie, kurie parašyti vėliau - „nepoetiniu" jo gyvenimo laikotarpiu -jie nebuvo įtrauktį į antrąjį jo poezijos rinkinį, ir tie, kurie parašyti paskutiniu jo gyvenimo dešimtmečiu. Būtent pastarieji, reikia manyti, turėjo sudaryti, jeigu ir ne visą trečiąjį poezijos rinkinį, tai bent jo pagrindą.

Taigi žinodama apie A. Maceinos neįvykusį norą, drįstu šį norą įgyvendinti ir pateikti skaitytojui trečiąjį Antano Jasmanto poezijos rinkinį, kurį pavadinau „Klajūnas". Esu tikra, kad šis rinkinys nėra visiškai toks, koks būtų, jeigu jį sudarytų pats autorius. Tačiau viliuosi, kad šis rinkinys ne tik ganėtinai nuosekliai papildys pirmuosius rinkinius, bet ir suteiks skaitytojui galimybę susipažinti su visai nežinomais ar nedaugeliui žinomais neabejotinai vertingais A. Jasmanto kūriniais. Ir nors atidus skaitytojas pastebės, kad čia pateikiami eilėraščiai yra savotiškas Jasmantui būdingų nuotaikų bei minčių, kurie rado poetinę išraišką anksčiau išleistuose jo eilėraščių rinkiniuose, tęsinys, vis dėlto tikiuosi, kad čia jis atras ir nepažįstamą Jasmantą, pastebės kitų, anksčiau gal ne visai atskleistų poetinių Jasmanto bruožų, aptiks „tokius dalykėlius", kurie „Jasmantą kiek paryškins, kad jis nebūtų vienašališkai interpretuojamas"[3].

[3] A. Maceinos laiškas (1980 m. liepos 1 d.) dukrai D. Mickūnienei (Mickūnų šeimos archyvas).

Šį rinkinėlį sudaro trys dalys: pirma -1942-1945 m. eilėraščiai, daugelis iki šiol nespausdinti. Jie paimti iš M. Mažvydo bibliotekos rankraščių skyriaus fondų. Antra dalis - eilėraščiai, rašyti maždaug 1958-1970 m., publikuoti užsienio lietuvių spaudoje, trečia dalis - paskutinio dešimtmečio eilėraščiai, kai kurie jų skelbti periodikoje, kiti - paimti iš Maceinos laiškų artimiesiems. Spausdinamų tekstų patvarkyta rašyba, parašymo datų ir vietų žymėjimas suvienodintas, datos su klaustuku - nustatytos sudarytojos.

Visos knygos epigrafu ryžausi paimti ketureilį, kurį A. Jasmantas norėjo panaudoti kaip įvadą savo pirmam poezijos rinkiniui „Gruodas". Jį aptikau A. Maceinos archyve M. Mažvydo bibliotekos rankraščių skyriuje. Drįstu manyti, kad ketureilis tinka ir šiam rinkiniui. Knygos viršelio dailininkas - Maceinos anūkas Augustinas Maceina (g. 1966 m.). 1993 m. jis baigė Vilniaus dailės Akademiją, dabar gyvena ir dirba Italijoje.

Užbaigai keletą žodžių apie rinkinio pavadinimą. Jį, kaip minėjau, pavadinau „Klajūnas". Tikiuosi, kad šis pavadinimas atspindi rinkinio turinį ir paties A. Maceinos mintį, kurią jis ne kartą buvo išsakęs laiškuose - „klajoti, klampoti per abejones ir žiebti vis greitai gęstantį degtuką po degtuko yra ir Tavo, ir mano dalia"[4], ir kurią, be abejonės, galima atsekti jo kūryboje. Ši mintis atsispindi ir jo eilėraštyje „Klajū-

[4] A. Maceinos laiškas (1978 m. gruodžio 4 d.) sūnui Sauliui Maceinai (S. Maceinos šeimos archyvas).

nas". Beje, pats Maceina, pasakodamas apie tai, kaip jis ieškojo pavadinimo savo antrajam rinkiniui, nutarė, kaip jis pats rašė, padaryti taip, kaip padarė su „Gruodu" - „pavadinau jį vieno prasmingesnio eilėraščio vardu" - „Naktigonis".[5] Tikiuos, kad taip padariau ir aš. Be to pats žodis „klajūnas", jeigu mes kalbame apie žmogaus būtį, giliaprasmis, o visa Maceinos-Jasmanto kūryba kaip tik ir yra kalba apie žmogaus būtį.

Tatjana Maceinienė

[5] A. Maceinos laiškas (1980 m. balandžio 23 d.) dukrai D. Mickūnienei (Mickūnų šeimos archyvas). Šiame laiške Maceina kalba apie savo antrą poezijos rinkinį „Ir niekad ne namolei", kuris pirma buvo pavadintas „Naktigonis", kaip ir jo programinis eilėraštis, kuris, jo žodžiais tariant, „geriausiai nusakąs visą rinkinėlio nuotaiką". Tačiau ilgainiui šio pavadinimo teko atsisakyti, nes „esama 'Naktigonės' Leonardo Andriekaus... kažkaip neatėjo į galvą, kad jo vardas pjausis su manuoju 'Naktigoniu'. Tad savo rinkinėlį pavadinau 'Ir niekad ne namolei'" (A. Maceinos laiškas (1980 m. liepos 1 d.) dukrai D. Mickūnienei).

ŠIO RINKINIO EILĖRAŠČIŲ ŠALTINIAI

PIRMOJI DALIS

Pasaka - „Ateitis" (Ateitininkų Federacijos leidinys) - 1987 m. (birželis), numeris skirtas A. Maceinos atminimui.
Valsas - ten pat.
Upės sonetas - ten pat.
Paukščių sonetas - ten pat.
Soboro sonetas - M. Mažvydo bibliotekos rankraščių skyrius - A. Maceinos archyvas - F 181 - 230.
Nuo Maino pučia vėjas - F 181 - 229.
Rudeniop - ten pat.
Bėgimas į Eigiptą - F 181 - 230.
Laidotuvės - F 181 - 229.
Magdalena po kryžiumi - F 181 - 230.
Išsipildė - ten pat.
O Caramel - F 181 - 229.
Rutha - ten pat.
Nebūties dainos - ten pat.
Pilnatis - ten pat.
Ant suolelio - ten pat.
Prieblandoj - ten pat.
Giedra - ten pat.
Žvėries daina - ten pat.
Mirtis ant kryžiaus - F 181 - 230.
Ruduo - F 181 - 229.

Biografija - „Aidai", 1969, Nr. 10.
Dūdelė - ten pat.
Piešinėliai: Ruduo; Vidudienis; Saulėleidis - „Draugas", 1968 01 27.
Žiedas - ten pat.
Valsas - „Aidai", 1969, Nr. 10.
Mirties aušros - „Aidai", 1968, Nr. 3.
Pergamentas - „Aidai", 1969, Nr. 10.

Burė - M. Mažvydo bibliotekos rankraščių skyrius - A. Maceinos archyvas - F 181 - 118.
Žalčių karalienė - ten pat.
Raitelis - ten pat.
Kaliausė rūkuose - ten pat.
Lėlytė - „Literatūra ir menas", 1994 12 24.
Piršlys - ten pat.
Žaltvykslė - A. Maceinos laiškas (1981 03 21) dukrai D. Mickūnienei (Mickūnų šeimos archyvas).
Dukrelė - ten pat.
Dienų vagys - A. Maceinos laiškas (1981 m. Visų Šventųjų dieną) dukrai D. Mickūnienei (Mickūnų šeimos archyvas).
Vijoklis - „Aidai", 1984, Nr. 1.
Neregys - A. Maceinos laiškas (1984 03 28) dukrai D. Mickūnienei (Mickūnų šeimos archyvas).
Klajūnas („Šventovėlė") - A. Maceinos laiškas (1983

09 12) dukrai D. Mickūnienei (Mickūnų šeimos archyvas).
Sūnus palaidūnas - M. Mažvydo bibliotekos rankraščių skyrius - A. Maceinos archyvas - F 181 - 118.
Veniam eito - ten pat.
Burtas - ten pat.
Tyla - A. Maceinos laiškas (1980 11 27) dukrai D. Mickūnienei (Mickūnų šeimos archyvas).
Taurelė žiedo („Valkata") - A. Maceinos laiškas (1985 03 11) dukrai D. Mickūnienei (Mickūnų šeimos archyvas).
Gioconda - M. Mažvydo bibliotekos rankraščių skyrius - A. Maceinos archyvas - F 181 - 118.
Nekropolis - A. Maceinos laiškas (1986 01 23) dukrai D. Mickūnienei (Mickūnų šeimos archyvas).
Paklydėlis - „Draugas", 1987 09 26.

PRIEDAS

Kristaus sugavimas - „Aidai", 1968, Nr. 4.

Maceina, Antanas
Ma 32 Klajūnas: eilėraščiai / Antanas Jasmantas (Antanas Maceina); [sudarytoja Tatjana Maceinienė]. - Vilnius: Aidai, 2001. - 112 p.

Kn. taip pat: Pratarmė / Marcelijus Martinaitis, p. 9-16.

ISBN 9955-445-25-4

UDK 888.2(430)-1

Antanas Jasmantas
K L A J Ū N A S

Leidykla „Aidai" (SL 1728)
Tilto g. 8/3, 2001 Vilnius
Spausdino P. Kalibato IĮ „Petro ofsetas"
Žalgirio g. 90, 2600 Vilnius
Užs. Nr. *285.*

Antano Jasmanto (tikr. Antano Maceinos)
trečioji poezijos knyga sudaryta
iš ankstyvųjų ir vėlyviausių, daugelio
iki šiol neskelbtų, eilėraščių.

Juos skaitydamas „atsiduri kažkokiame
gražiame praėjusio amžiaus sode
su eilėraščių knyga rankoje,
kada dar lėtai ir mąsliai buvo skaitoma
poezija, išrašoma laiškuose
ir mokykliniuose sąsiuviniuose."

Marcelijus Martinaitis

ISBN 9955-445-25-4